

Formandens beretning 2010.

Det mest naturlige vil vel være at starte årets beretning med noget om den økonomiske krise, som nu i flere år har raset i Danmark og særdeleshed i landbruget. Det er barske tider, hvor vi nu ser, at det ene landbrug efter det andet bliver averteret på tvangsauktion. Jeg tænker på, hvor forfærdeligt det må være for den enkelte landmand og familien nu at skulle ud af ens hjem – ud af ens livsdrøm og starte forfra med noget helt andet.

Der kan være mange grunde til, at det er gået så galt. Nogle har bare været uheldige med at have startet på et forkert tidspunkt eller bare haft sort uheld. Disse ville jeg gerne, om der kunne findes løsninger for.

Andre har ganske enkelt spændt buen for hårdt, måske rådgivet af en konsulent, der havde store ambitioner på landmandens vegne og en bank, der bare havde pengekassen på vid gab. Når jeg siger sådan, er det fordi jeg ved, at vi i LRS har haft enkelte landmænd, der har skiftet til anden rådgivning, hvis vi har vurderet et projekt til ikke at være forsvarligt økonomisk. De havde måske i dag været godt hjulpet ved at have lyttet til et godt råd.

En del af de større brug har ved hjælp af konjunkturstigninger og letsindige banker og kreditforeninger købt op fra en kant af og bygget stort produktionsapparat op gennem en årrække forud for krisen. Det er i denne gruppe vi finder de aller fleste af de ca. 1500 landbrug, der er i meget alvorlig krise. Deres produktion udgør ca. 20 % af den danske landbrugsproduktion.

Det forventes at ca. halvdelen af denne gruppe må stoppe, medens den anden halvdel skal have en eller anden akkordordning eller indefrysning af en del af gælden.

Som jeg sagde før, ville jeg gerne være med til at hjælpe alle dem, der er nystartere eller bare er ramt af sort uheld, men jeg har det lidt skidt med, at akkordere de, der helt uhæmmet har købt op til overpris fra en kant af.

Der er jo kun alle vi andre til at betale for dem, og jeg husker godt, hvordan det gik først i firserne, hvor der også var krise. Mange af de, der fik akkorder, fortsatte derefter deres vilde opkøb.

Vi må også konstatere at de mange mindre og mellemstore landbrug i gennemsnit klarer sig langt bedre i krisen. For deltidsbrugene er det jo en stabiliserende faktor, at der er indtjening ude fra. Men vi har jo i familielandbruget også mange produktionslandbrug, som har udvidet lidt mere forsigtigt og hele tiden har haft fokus på at forbedre og udvikle det bestående produktionsapparat.

Derfor er jeg også uenig, når visse landboforeningsledere mener, at det, der skal bringe os ud af krisen, er at få gang i strukturudviklingen. Jeg vil netop hævde, at hvis der ikke havde været så meget fart på strukturudviklingen, så var langt færre kommet så galt af sted. At landbrugsloven er blevet så udvandet – bl.a. på fortrinsstillingen, har også medvirket til at nogle af dem, der har ekspanderet mest er kommet i knibe. En lille bremse kunne dermed både have gavnet store og små.

Det, der forværrer krisen er, at bankerne nu er røget over i den modsatte grøft og ikke vil låne penge ud til selv nok så sikre projekter. Jeg ved fra vores regnskabsafdeling, at selv ved sager, der kan gennemføres med fastforrentede lån og budgetteres med overskud fra første år, så vender tommelfingeren nedad. Ja nogle banker melder endda ud, at de vil afvikle deres engagement med landbrug. Det er for mig ganske uforståeligt, at man siger nej tak til et erhverv, som stensikkert aldrig vil gå af mode, da alle også i fremtiden skal have noget at spise. Og i fremtiden bliver der bare flere og flere munde at mætte, medens mere og mere jord må tages ud af forskellige grunde – bl.a. klimaændringer. Bankerne har i den grad været med til at feste forud for krisen, så må de dælme også klare nogle forbigående tømmermænd nu! Samtidig med at mange banker vender landbruget ryggen, kan vi nu se i 2010 regnskaberne, at det er gået væsentligt bedre sidste år end frygtet – også fra en kant af. Gennemsnitligt er der nu overskud i alle brancher og helt vildt godt er det gået i pels, hvor man næsten ikke kan få armene ned. Her er der så til gengæld nogle imagemæssige udfordringer.

Et andet aktuelt emne er Grøn Vækst. Her er mange ting heldigvis blevet ændret i den rigtige retning siden sidste år ved denne tid, men der er desværre stadig langt igen til noget, der kan sikre, at vi stadigt kan have et konkurrencedygtigt landbrug i Danmark. Uanset at der stadig er mange ting, der kan gøres bedre i forhold til natur, biodiversitet og miljø, så må miljømafiaen også forstå, at hver gang, at man strammer en skrue så meget, at en dansk produktion flyttes til udlandet, så forringer man det globale miljø, for ingen kan producere renere end os!

Regeringens største fejltrin med Grøn Vækst er, at man lod miljømafiaen i miljøministeriet alene udforme hele projektet uden at bruge faglig viden fra hverken DMU, DJF eller landbruget. Som jeg har hørt en professor fra Københavns Universitet sige, så kørte miljømafiaen med klatten uden regeringen blandede sig i det. De havde jo så meget andet! Derved kom man så skidt fra start med mange ting i Grøn Vækst, der var helt ude i hegnet. Langt fra virkelighedens verden i nogle hyggelige kontorer i København er det svært at bevarer jordforbindelsen. Grundlaget for Grøn Vækst er i stort omfang gamle måltal fra 70'erne lavet af de hedengangne amter. Ligeledes har man brugt gamle kort, der ikke er opdaterede. Det betyder bl.a. at man vil have opgravet gamle rørlagte vandløb, hvor der f.eks. i dag er landingsbaner eller byggeri. Om det så betyder, at man skal til at bruge vandflyver eller jævne byggeri med jorden, melder historien ikke noget om.

Hvis jeg skal prøve at være alvorlig omkring opgravning af gamle oftest små rørlagte vandløb, så er der jo rent praktisk det, at man i mange tilfælde vil få en dårlig arrondering af sine marker og få kiler med mere spild af gødning og planteværn til skade for både natur, miljø og pengepung. Mon der er nogen af de kloge hoveder, der har tænkt på det?

Nogle steder er der tegnet forkert, hvor vandløbene ligger og nogle af de vandløbsspærringer de vil have fjernet er længe væk og mange andre spærringer har de slet ikke registreret. Nogle

af vandløbene er i en meget bedre tilstand end det staten tror – igen fordi man bruger gamle data.

I det hele taget er der alt for mange ubekendte og dårlig faglig viden til at indføre så drastiske tiltag, som man har barslet med. F.eks. holder man tilsyneladende fast i ålegræsset som måleværktøj for om vandplanerne virker rigtigt. Hvis man står fast på det, så udstiller man i miljøministeriet efter min mening sin faglige uduelighed. Ser man nemlig på udviklingen i ålegræsset gennem de seneste 20 år med tre vandplaner, må man bare konstatere, at det er gået tilbage hele tiden, medens udvaskningen er faldet og faldet. I den logik skal vi jo ikke gødske mindre, men mere. I samme boldgade må man også ifølge en rapport fra DMU konstatere, at sigtedybden i havet er den samme i dag som sidst i 80'erne. Ingen – heller ikke DMU - kan forklare, hvorfor alle de meget store planer ikke har hjulpet – og det har jo været dyrt nok! Jeg siger ikke at alle vandplanerne har været spildt, men blot, at man skal tænke sig godt om, inden vi skal ud i nye store omkostninger. Vi mangler for mig at se rigtig meget faglig viden på området. Det er alt for dyrt for det danske samfund med alt for mange hovsaløsninger.

Det med iltsvind i havet er heller ikke nogen ny opfindelse. Det konstaterede jeg på en ekskursion til Fur i sommers. Her fortalte en stolt geolog om de mange flotte fossiler, der var 50 mio. år gamle. De var så fine fordi der havde været meget iltsvind i havet dengang de blev dannet! Nå, tænkte jeg, det var da mærkeligt, for dengang var hverken landbrug eller mennesker opfundet!

Lige for en god ordens skyld, så har Landbrug & Fødevarer ikke deltaget i tilblivelsen af Grøn Vækst, men vi har lige siden offentliggørelsen med faglige argumenter flyttet tingene i en rigtig retning.

En af de vigtigste ting, vi har flyttet, er udsættelsen af de 10KTN. Den ville have gjort rigtigt ondt. Grunde til, at den er blevet flyttet er, at vi fik nedsat en arbejdsgruppe til at se på, hvordan man gjorde i landene omkring os og der bruger man netop helt frem til 2027 for at nå målene.

Omkring efterafgrøder er det ikke lykkedes os rigtigt at flytte noget. I Danmark skal vi have mange og tvungne efterafgrøder for egen regning og risiko, medens man i Sverige og Tyskland kun har frivillige efterafgrøder og med god betaling for besværet.

Jeg var lidt inde på det i starten, at man skal passe på, at vi ikke kommer til at lukke produktioner i Danmark og dermed flytte produktion til udlandet, for det vil jo ud over at skade den danske samfundsøkonomi også skade det globale miljø og klima. Derfor er det meget vigtigt, hele tiden også at tænke på, at vi skal være konkurrencedygtige uden flere byrder, end vi kan bære. I sammenlignelige lande bruger man mindst dobbelt så meget planteværn som os – måske lige bortset fra Sverige, hvor man kun bruger lidt mere.

Et andet eksempel er produktion af oksekød, hvor vi også næsten vil fordoble udledningen af CO2 til atmosfæren, hvis vi flytter den danske produktion, idet det "kun" koster 17kg at producere et kg oksekød i Danmark mod ca. 28kg i Brasilien.

Det med, at de fleste produktioner inden for landbruget har betydeligt større miljøbelastning, hvis de bliver flyttet til udlandet, er veldokumenteret. Derfor undrer det mig meget, at Danmarks Naturfredningsforening bringer det ene hadefulde indlæg efter det andet mod det danske landbrug i medierne. For mig virker det næsten ligesom deres succes kriterie mere går på, hvor meget de kan skade landbruget og her især det konventionelle, end som på, hvad de kan gøre for natur og miljø. Godt nok har de mere end halveret deres medlemsantal de sidste 20 år, men det tror jeg måske netop kan skyldes deres hadefulde angreb på landbruget frem for en konstruktiv og dialogsgørende linje. I hvert fald kunne jeg sagtens se flere områder, hvor vi i samarbejde kunne skabe politisk gehør for flere muligheder for bedre natur og biodiversitet, end vi har i dag. Ikke ved hjælp af straf og pisk, men ved brug af gulerod. Mange landbrug i den lille ende, men også nogen i den store, ville gerne lave naturpleje og biodiversitet. Det skal bare være lige netop så attraktivt, at det kan konkurrere med almindelig planteavl.

Lige nu arbejdes der meget med hvordan EU's landbrugsprogram skal se ud efter 2013 også kaldet "CAP post 2013". I oplægget står der bl.a. at støtteprogrammet skal indeholde grønne "elementer". Det skal forstås sådan, at der skal være flere samfundsgoder i form af grønne tiltag indbygget. Et forslag har gået på, at man får en del af hektarstøtten som en basispræmie, der er noget lavere end nu og så kan landmanden fra en liste med f.eks. 10 forskellige grønne tiltag vælge 2, hvorved han får en tillægspræmie oven i hektarstøtten. Nogle af mulighederne, der har været nævnt er miljøbrak på en del af arealet eller et forbedret sædskifte – uden nærmere forklaring på, hvad det så skal være. Efterafgrøder, som vi i Danmark længe har haft, er også nævnt.

Et andet sted står der noget om capping, hvilket betyder støtteloft. De lande, der har store landbrug såsom Danmark og Tyskland har sagt, at det var en dårlig ide, som de ikke ville bakke op. Loftet skulle ligge på 300.000 Euro eller ca. 2,2 mio. kroner.

Alle de nye lande vil have støtten udlignet, så der gives lige meget til hver hektar - uanset landet den ligger i. Jeg mener ikke, at hektarbeløbet kan være lige, fordi vi har meget forskellige omkostninger og miljøkrav. F.eks. er indtægterne i landbruget bragt frem i Polen her under krisen, medens de i Danmark er faldet væsentligt. Hektarstøtten har også betydeligt større købekraft i de nye østlande. Derfor må vi holde fast i, at støtten også skal afspejle de omkostninger, der ligger i de enkelte lande. Jeg tror ikke, at vi skal forvente, at vi helt kan slippe for at afleverer noget af vores støtte til de nye EU-lande, men om det bliver mere eller mindre end 10% tør jeg ikke spå om. Jeg vil gætte på, at den nedgang vi nok må forvente, vil ske trinvis over hele perioden frem til 2020.

Ser vi på landdistriktsprogrammet, som meget bruges til grønne tiltag, får Danmark i runde tal ikke uden ca. en tiendedel af det, vi ud fra vores produktion burde være berettiget til. Det kan skyldes, at for at få disse EU-penge, så skal staten medfinansiere og det har man for alt i verden ikke ønsket, da landbrugsstøtten jo skulle afskaffes! Problemet er bare, at det er der ud over Sverige ikke andre lande i EU der mener. Den danske regering har så bare ladet de andre lande rende med søjle 2 støtten, så Danmark nu har et årligt underskud på ca. 7. mia. i forhold til, hvad man indbetaler til EU.

Jeg synes det er ærgerligt, at vi ikke vil hjemtage nogle af alle de penge, som kunne være med til at finansiere en masse natur og naturpleje samt biodiversitet, netop det som mange i samfundet efterspørger – og vi landmænd ville for manges vedkomne gerne løse nogle af alle de naturopgaver, bare der var økonomisk sammenhæng i det.

Noget, som er meget vigtigt at forbedre i i landbrugsstøtteordningerne er, at der skal være samspil mellem enkeltbetalingsordningen og natur og biodiversitet. Det er ikke til at leve med, at landmænd kan miste store beløb, hvis en kontrollant finder, at der er kommet for meget natur på en græsmark og derfor mister støtten til ikke blot det område, der er blevet for naturligt, men i værste fald hele hektarstøtten!

Vi er også blevet lovet forenkling i den nye forordning efter 2013, ... tjæ.. hvad skal jeg sige... det vil jeg se før jeg tror det! Ind til videre må vi nok være indstillet på fortsat at gå med en konsulent i hånden for ikke at risikerer at træde ved siden af et eller andet sted. Det kan jo være meget hyggeligt, men det er jo ikke gratis.

I det sydfynske tales der jo meget nationalpark for tiden og befolkningen er blevet meget delt i spørgsmålet. Den største gruppe er den, der kræver og ikke kan få en nationalpark stor nok og så på den anden side stort set alle lodsejerne, der er dem, der skal give ind. Lodsejerne er bange for restriktioner og folkene på den anden side siger, at der er samme regler ude som inde. På sigt er det bare ikke sandt med lige regler. Hvis en nabo til en husdyrproducent laver natur som produktion, så risikerer husdyrproducenten restriktioner, hvis der kommer følsomme planter hos naboen. Det forhold må der politisk laves om på, ellers vil det blive svært at finde opbakning til en nationalpark blandt husdyrproducenter. Af samme grund er det også, at kreditforeninger vil vurdere disse ejendomme lavere og dermed bliver det sværere at låne her. Det er jo en alvorlig ting, som vi må forholde os til.

Helt specielt mener tilhængerne ikke, at lokal opbakning behøver at være blandt lodsejerne!

Et stort flertal i Landbrug & Fødevarers bestyrelse har besluttet at give partistøtte til udvalgte partier til valgkampen. Det har Familielandbruget fra starten været meget imod og det var en samlet sektionsbestyrelse i familielandbruget, der sagde nej tak! Efterfølgende vil jeg tro, at alle familielandbrugsforeningerne har meldt fra til L&F – også Fyns Familielandbrug. Fravalget er i modsætning til fagforeningerne reel, idet vi får 50kr tilbage på hvert A-medlem i

foreningen. Skulle nogle af vores medlemmer være uenige i beslutningen, er de jo meget velkomne til personligt at støtte, hvem man har lyst.

I L&F er der jo sat en stor omdømmekampagne i gang kaldet: Den nye Fortælling. Den er dyr, fordi den over 3 år koster ca. 60 Mio. kr. Men jeg tror, at det er et godt tiltag for at bedre landbrugets omdømme. Der kommer i medierne en masse frem om alle de gode ting landbruget gør og kan gøre for Danmark. Sideløbende med skal vi også blive bedre til at holde orden i egne rækker. Lige for tiden går det desværre rigtigt skidt med det. Der er nemlig verserende sager mod ca. 160 landmænd der enten eller og både og har købt sort gødning og ulovlige planteværnsmidler fra Tyskland. For nylig blev en polsk lastbil standset med 200l forbudte sprøjtemidler på vej ud til en landmand. Det er et bevidst brud på gældende lovgivning og er alt sammen helt uacceptabelt og i den grad med til at kaste smuds over alle andre landmænd uanset, de intet har med den slags at gøre. Vi skal til hver en tid tage kraftigt afstand fra sådan noget.

Vores rådgivning vil jeg ikke sige så meget om i år, idet vores direktør Børge Sørensen kommer på lidt senere og fortæller om rigets tilstand på det område, men jeg kan da sige, at det ikke går så ringe endda. I Svendborg er vi blevet udnævnt til vækstvirksomhed og vores mødelokaler er blevet lavet om til kontorer for de ansatte, men derom senere.

Jeg vil gerne slutte med at sige tak til vores samarbejdspartnere i LRS for det fortrinlige samarbejde vi har og ligeledes tak til konsulenter, bestyrelse og udvalg for et godt og konstruktivt samarbejde.

Det var, hvad jeg havde valgt at tage med i beretningen – der kunne også være mange andre aktuelle ting, men det er I velkomne til at tage op i debatten.

Tak for ordet.

Formand

Ib W. Jensen